

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وفای به عهد و نقض آن از دیدگاه آیات و روایات

نالیف:

فاطمه جهادی ری

انتشارات سکر

جهانگیری، فاطمه ۱۳۵۲ :	سرشناسه
وفای به عهد و نقض آن از دیدگاه آیات و روایات/تالیف فاطمه جهانگیری :	عنوان و نام پدیدآور
همدان، انتشارات سُکر، ۱۳۹۶.	مشخصات نشر
ص ۱۶۵	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۷۵۳۸-۹۱-۳	شابک
فیپا :	وضعیت فهرست‌نویسی
قول و قرار—جنبه های مذهبی—اسلام :	موضوع
Promises—religious aspects—Islam :	موضوع
قول و قرار—جنبه های قرآنی :	موضوع
Promises --Quranic teaching-- :	موضوع
قول و قرار—احادیث :	موضوع
Promises -- Hadiths :	موضوع
قول و قرار :	موضوع
Promises :	موضوع
BP ۲۵۰/۶۱/۹۷۱۹۶ :	رده‌بندی کنگره
۶۷/۶۱۱ :	رده‌بندی دیویی
۵۱۱۰۳۰۳ :	شماره کتابشناسی ملی

وفای به عهد و نقض آن از دیدگاه آیات و روایات

مؤلف: فاطمه جهانگیری

ناشر: انتشارات سُکر

انتشارات سُکر

چاپ و صحافی: سرافراز

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۳۸-۹۱-۳

صفحه آرای: لیلا عوافی اکمل

تیراژ: ۱۰۰۰

بها: ۱۷۵۰۰۰ ریال

«تمامی حقوق برای ناشر و مؤلفان محفوظ است»

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

بخش اول : مفهوم شناسی عهد

۸	فصل اول : مفهوم شناسی عهد
۸	گفتار اول: تعاریف
۸	معنای لغوی عهد
۸	-معنای لغوی عقد
۱۰	-معنای لغوی بیعت
۱۰	معنای اصطلاحی عهد
۱۲	-معنای اصطلاحی عقد
۱۳	-مفهوم اصطلاحی بیعت
۱۳	-معنای اصطلاحی میثاق
۱۴	-معنای اصطلاحی نقض
۱۷	فصل دوم : اهمیت وفای به عهد
۱۹	فصل سوم: فلسفه و تاریخچه وفای به عهد
۱۹	گفتار اول : فلسفه وفای به عهد
۲۰	الف) سرّ میثاق گرفتن خدا
۲۱	ب) وفای به عهد در ادیان پیش از اسلام
۲۱	-وفای به عهد در عهد عتیق
۲۳	فصل چهارم: اهمیت وفای به عهد در آیات و روایات
۲۳	گفتار اول : وفای به عهد در آیات

۲۶	گفتار دوم : نقش عهد در روایات ائمه:
۳۲	گفتار سوم: وعده‌های خدا در قرآن
۳۲	الف) تفاوت وعده با عهد
۳۲	ب) تفاوت وعده با وعید
۳۲	ج) وعده در قرآن
۳۳	د) حقیقت وعده‌های الهی
۳۳	ه) حتمیت وعده‌های الهی
۳۵	و) وعده‌های خدا در قرآن
۳۵	ز) وعده معاد و قیامت
۳۶	ح) وعده خلافت در قرآن
	بخش پنجم: انواع عهد و پیمان، شرایط آن و وجوه وفای به عهد
۴۱	فصل اول: عهد میان انسان و خداوند
۴۱	گفتار اول : شرایط عهد و پیمان
۴۱	الف) راستگویی
۴۳	ب) همسویی سخن و عمل
۴۴	ج) نفی خیانت و بی وفایی
۴۵	گفتار دوم : عهد الهی با انسان‌ها
۴۵	الف) عهد الهی از انسان‌ها
۴۸	ب) عهد الهی و بندگی
۴۹	ج) عهد و پیمان الهی از پیامبران
۵۱	د) امامت و عهد خداوند
۵۳	ه) اسوه‌های وفاداری
۵۴	و) نمونه‌ای از تربیت یافتگان مکتب قرآن
۵۷	گفتار سوم : لزوم متعهد شدن به عهد و پیمان الهی
۵۹	گفتار چهارم : شاهدان عهد الهی

- گفتار پنجم : عهد خدای متعال نسبت به انسان ۶۲
- الف) وفاداری خداوند ۶۳
- فصل دوم: عهد میان انسان ها ۶۷
- گفتار اول : با شهروندان مسلمان ۶۷
- الف) عهد و پیمان حاکمان اسلامی با مردم ۶۷
- ب) عهد و پیمان بین انسان ها با یکدیگر ۶۸
- ۱- وفای به عهد در خانواده ۶۹
- ۲- پیمان پادشاهی ۷۰
- ۳- وفا به قراردادهای سیاسی و ازرقانی ۷۰
- گفتار دوم : پیمان متعال میان انسان با ملت های غیر مسلمان ۷۰
- الف) وفای به عهد حتی در برابر دشمنان ۷۰
- ب) اهتمام شارع مقدس اسلام به برقراری عهد و لزوم وفای به آن ۷۲
- ج) پیمان ملل مسلمان با ملل غیر مسلمان ۷۴
- د) وفای به عهد در روابط بین الملل اسلامی ۷۷
- ه) رعایت تعهد های بین المللی دولتها ۷۸
- فصل سوم: وجوه وجوب وفای به عهد ۸۳
- گفتار اول : وجوب فقهی وفای به عهد ۸۳
- الف) حکم وفای به عهد ۸۴
- لزوم وفای به عهد ۸۴
- ۱- قراردادهای بین المللی و اقسام آن در فقه ۸۵
- ۲- قراردادهای بین المللی معین ۸۶
- ۳- قراردادهای بین المللی نامعین ۸۷
- تعمیم قواعد عمومی قراردادها ۸۷
- بر عقود غیر معین ۸۷
- ادله اعتبار قراردادهای بین المللی نامعین ۸۸

۹۲	دلایل اثبات و رد اختصاص عقود به موارد معین
۹۲	- ادله اختصاص
۹۳	ادله رد اختصاص
۹۴	انواع قراردادهای بین المللی معین و نامعین
۹۴	قابل قبول در فقه
۹۴	الف. قراردادهای بین المللی معین
۹۵	ب. قراردادهای بین المللی نامعین
۹۶	حقوق شهذات در اسلام
۹۶	الف) تحولات فقهی بعد عمومی قراردادها
۹۸	اصل حاکمیت ارائه در قراردادهای بین المللی
۱۰۱	گفتار دوم: وجوب اخلاق وفای به عهد
۱۰۱	الف - وفای به عهد
۱۰۴	ب- عدم پایبندی به عهد و پیمان
۱۰۵	ج- ادای امانت و امانت داری
۱۰۸	گفتار سوم : وجوب حقوقی وفای به عهد
۱۱۰	الف- ماهیت حقوقی وفای به عهد
۱۱۱	- نظریه قرارداد بودن وفای به عهد
۱۱۲	- نقد نظریه
۱۱۴	گفتار چهارم : وجوب سیاسی وفای به عهد
۱۱۴	الف) اصل التزام به پیمانهای سیاسی
۱۱۵	گفتار پنجم : وجوب اجتماعی
۱۱۵	الف) ریشه های اعتماد اجتماعی
	بخش سوم: آثار و پیامدهای وفای به عهد و نقض آن
۱۲۰	فصل اول: آثار وفای به عهد
۱۲۱	گفتار اول : آثار دنیوی

الف) آثار فردی.....	۱۲۱
ب) آثار اجتماعی.....	۱۲۴
۱- حفظ همبستگی و اعتماد متقابل.....	۱۲۴
۲- مسئولین و وفای به عهد در جامعه.....	۱۲۵
۳- ایجاد علاقمندی به دین.....	۱۲۸
۴- ثبات نظام.....	۱۲۹
گفتار دوم: اخلاقی.....	۱۲۹
الف) وفاداری و امان شفاعت.....	۱۲۹
ب) ستایش از جانب خداوند.....	۱۳۱
ج) خشنودی خداوند.....	۱۳۲
د) تقویت ایمان.....	۱۳۲
فصل دوم: آثار نقض عهد.....	۱۳۴
گفتار اول: دنیوی.....	۱۳۴
الف) آثار فردی.....	۱۳۴
-نقض عهد.....	۱۳۴
۱- پیمان شکنی نشانه بی شخصیتی است:.....	۱۳۵
۲- پیمان شکنی نفاق می آورد:.....	۱۳۶
۳- پیمان شکنان از چهارپایان بدترند:.....	۱۳۶
۴- عهدشکنان زیانکاران واقعی.....	۱۳۷
۵- بدترین موجودات.....	۱۳۸
۶- قساوت قلب عهدشکنان.....	۱۳۹
۷- عهد شکنی از صفات فاسقان.....	۱۴۱
ب) اجتماعی.....	۱۴۴
۱- غیبت امام زمان از جامعه و طولانی شدن آن.....	۱۴۴
۲- نوعی خیانت نسبت به دیگران.....	۱۴۸

گفتار دوم : اخروی..... ۱۵۲

الف- مستوجب خشم پروردگار عالم ۱۵۲

ب - تمثیل نقض عهد به پنبه کردن خود رشته ۱۵۳

ج - پیامد نقض عهد خدا ۱۵۴

فهرست منابع و مآخذ..... ۱۶۱

www.ketab.ir

احترام به پیمان و لزوم عمل به آن را می‌توان گفت که از مستقلات عقلیه است و دارای ریشه‌ی فطری است و لذا هر کودکی نیز در آغاز زندگی خود مطمئناً عمل به وعده را لازم و نقض آن را مورد نکوهش خود قرار می‌دهد و از وعده‌های توخالی که گاه‌آ از سوی پدر و مادر به او وعده داده می‌شود و به آن عمل نمی‌شود، بیزار است. این حس درست اندیشی در وجود انسان‌ها تا زمانی است که عواملی از خارج راه به این فطرت درونی پیدا نکنند و او را از مسیر اصلی خود منحرف نسازند و از سویی دیگر مهمترین سرمایه هر جامعه اعتماد داشتن افراد آن جامعه یکدیگر است اصولاً آن چیزی که، جامعه را از حالت پراکندگی و گسستگی به یک زنجیر محکم تبدیل می‌نماید، اعتماد متقابل است که پشتوانه‌ی آن همان وفای به عهد می‌باشد. مطمئناً اگر در هر جامعه ای این اصل رعایت شود، ثبات نظام و پیشرفت درونی نظام را تسهیل خواهد داشت. تفاوت مهم کشورهای اسلامی با دیگر کشورها در همین نکته است که کشورهای اسلامی معمولاً تا زمانی که عمل به وعده‌ها همراه نفع و سود آنان باشد به آن عمل می‌کنند ولی اگر آن عمل باعث ضرر مالی به آنها باشد پابندی به وعده‌های خود نیستند در حالی که در اسلام از کوچکترین نهاد، تا بزرگترین نهاد خود را لزوماً به انجام وفای به عهد و نکوهش از نقض عهد متعهد می‌دانند؛ زیرا پابندی به تعهدات در سالم سازی محیط تحکیم رابطه دوستانه، آبادی و اعتماد سازی، پیشرفت یک نظام یا مجموعه تأثیر فوق العاده فراوانی دارد. وفای به عهد در خانواده باعث تربیت صحیح فرزندان آنها شده که این فرزندان سرمایه‌های آتی یک مملکت حساب می‌شوند و در صورت عدم تربیت صحیح مطمئناً خدا می‌داند کار آن جامعه به کجاها خواهد رسید، وفای به عهد و پیمان انسان با خالق خود زمینه‌ای را فراهم آورد که باعث وصل شدن او به یک وسعت بی‌کران رحمت الهی می‌شود که او را از هرگونه راه خلاف و گناهی در امان می‌دارد. برای رسیدن به این راه اولین گام پیمان بستن انسان با خود است که عزم را در مسیر انجام کارهای خوب، بندگی خدا و دوری از هرگونه گناهان و سیئات و رذیلت‌ها جزم کند.

با همه اهمیت اصل وفای به عهد و آیات بسیاری از قرآن نسبت به این موضوع و مباحث فراوانی که دانشمندان مسلمان و غیر مسلمان درباره این اصل داشته و دارند، تألیفی

مستقل درباره‌ی جایگاه عهد و پیمان و لزوم مراعات آن در رابطه با همه‌ی انسان‌ها اعم از مؤمن و ملحد به چشم نمی‌خورد و احیاناً در پاره‌ای از منابع لزوم وفای به عهد را تا زمانی لازم دانسته‌اند که بخاطر وفای به عهد ضرر و زیان مهمی متوجه طرفین عهد نباشد ولی در ظرف وجود ضرور و زیان مسلمان می‌تواند عهد خودیش را نسبت به دشمن نقض نماید و این چیزی است که با عقل و قرآن و حدیث و سیره پیامبر و امامان اهل بیت سازگاری ندارد.

www.ketab.ir